

Vízparti turizmus a Duna folyó mentén Magyarországon – egy kérdőíves felmérés alapján

Pókó Nikolett

Pécsi Tudományegyetem Közgazdaságtudományi Kar, pokoniki@gmail.com

DOI: 10.33538/TVT.190402.6

Absztrakt

A tanulmányban primer és szekunder módszerekkel vizsgálom a vízparti turizmus népszerűségét a magyar látogatók és turisták körében, elsősorban utazási szokásaikat, az utazásokat befolyásoló tényezőket. A 2018 tavaszán megvalósuló omnibuszos kérdőíves lekérdezés fő motivációja a magyarországi vízpartok népszerűségének felmérése volt több szempontból. Arra kerestem a választ, hogy mely vízpartok a leglátogatottabbak ma Magyarországon, milyen turisztikai kínálatot vennének igénybe a vízpartok látogatói. Fontos volt egy aktuális kép meghatározása a belföldi vízpartok látogatottságáról, a vízparton töltött tevékenységekről, elérhető szolgáltatásokról, figyelembe véve a folyami vízparti és tóparti lehetőségeket. A folyami vízparti turizmus esetében a Dunát vettem például, ahol a hajózás több formája is megvalósítható, más folyóinkhoz képest. Magyarországon a belföldi látogatókat és turistákat tekintve, az elmúlt években folyamatosan emelkedett az érdeklődés a belföldi vízpartok, folyópartok, tópartok iránt. A tanulmány elsődleges célja volt a belföldi vízparti látogatói szokások és motivációk feltárása, a látogatók véleménye alapján a turisztikai és közvetlen turisztikai szolgáltatásokról, turisztikai fejlesztési lehetőségekről.

Kulcsszavak: *vízparti turizmus, természeti turizmus, Duna, folyami turizmus*

Abstract

The main motivation of the omnibus questionnaire survey conducted in the spring of 2018 was the study of Hungarian waterfronts from several aspects. Which waterfronts are the most popular in the country today, what kind of supply is needed in tourism by the visitors? It was important to define a current picture of the popularity of waterfronts in Hungary, the activities on the waterfront and the services available, especially the attractiveness of the Danube compared to the other water destinations. In Europe, a great boost was observed in river tourism, so it was assumed by the creation of the questionnaire that domestic visitors and tourists were also interested in domestic waterfronts. The primary purpose of the study is to focus scientific attention on domestic waterfront visitor habits, on the tourism development opportunities explored by the questionnaire, the needs and opinions of visitors, and the need of quality improvement in services belonging directly or indirectly to tourism services.

Keywords: *waterfront tourism in Hungary, green tourism, Danube, river tourism*

Bevezetés

Magyarország gazdagon ellátott vízpartokkal, a folyópartok és tópartok kedvelt üdülési célpontok, ahol a látogatók főleg családdal, barátokkal, szívesen töltik szabadidejüket például a Balatonnál, a Dunakanyarban, vagy a Tisza-tónál. A magyarországi folyók, tavak a turisztikai kínálatban igen változatosak, kedvelt turisztikai desztinációk a középszakasz jellegű folyószakaszok, ahol a sodrás nem túl erős, sekélyvizű a strand és homokos a part, a hőmérséklet kedvez a hosszabb fürdési szezonnak, többgenerációs és kisgyermekes családoknak (KOLLARIK 1992). Sokan összekapcsolják a vízparti üdülést, pihenést sportolási tevékenységekkel, jellemzően vitorlázással, horgászattal, ökoturizmussal (DÁVID et al. 2009), vagy közlekedési infrastruktúrához kötik (REMENYIK – TÓTH 2013, PUCZKÓ – RÁTZ 2005). A vízi és vízparti turizmus jelenségének egyik meghatározása (CSAPÓ 2009) alapján „az aktív turizmus részét képező olyan turisztikai forma, illetve szabadidős tevékenység, melyben a turista, vagy látogató turisztikai tevékenységét természetes és mesterséges, folyó, vagy állóvizekhez köthetően végzi”.

Jelen tanulmány a magyarok vízparti üdülési szokásait vizsgálja egy 2018-as 1000 fős mintavételes kérdőíves felmérés alapján. Érinti a sportturizmust, ökoturizmust, falusi turizmust, aktív és passzív turizmus több részét is, de elsősorban a vízparti turizmusról szól. A magyarországi vízparti turizmus jellemzőit jelen vizsgálatot megelőzően egy hasonló kutatás előzte meg, a Magyar Turizmus Zrt. M.Á.S.T. 2007-es, ezer főt érintő mintavételes felmérése. Feltehetjük tehát a kérdést, hogy változott-e a belföldi vízparti üdülőturizmus az elmúlt évtizedben, melyek az általános jellemzők, melyek a mai látogatói motivációk, vélemények, elvárások a vízparti üdülésekkel kapcsolatban.

1. A magyarországi vízparti üdülő turizmus szakirodalmi áttekintése

A vízi és vízparti turizmus elméletét és gyakorlatát illetően több tényezőt kell figyelembe venni. Fejlődésének folyamata számos kultúrához vezethető vissza, a különböző vízi közlekedési eszközök sok technológiai újításon estek át. Már a görögök is hajóztak a Dunán, kialakítva kikötőket, pihenőhelyeket. A rómaiak, majd a törökök fürdőket építettek, melyeknek maradványaival ma is találkozhatunk. A 17. századtól megkezdődtek világszerte a vízi sportversenyek, vízi klubok alakultak. Az üdülőhelyek vasúttal is könnyen megközelíthetőek voltak, egyre több fürdőt, vízi létesítményt alakítottak ki, bővültek a versenykategóriák, a vitorlás versenyek mellett megjelentek a szörfversenyek és a bűvárversenyek is, már a 19. században. Kialakultak a kedvelt európai üdülőhelyek, például Franciaországban az Azúr part, Angliában Bath és Brighton, Németországban Baden-Baden, Csehországban Máriafürdő, vagy Karlovy Vary.

A magyarországi vizek földrajzi elhelyezkedését már III. Béla korából is láthatjuk térképeken, a török időkből pedig részletes leírások találhatók a magyarországi gyógyvizekről,

elhelyezkedésükről. A 19. századtól Magyarországon is megjelentek a vízi sportegyesületek, elindultak a gőzhajók a Dunán és a Balatonon, vitorlások a Fertő-tavon és a Velencei-tavon is. Szállodák épültek a gyógyvizek környékére, kialakultak a népszerű nyári vízparti üdülőhelyek (BELUSZKY – GYŐRI 2005, BELUSZKY 1999, CSAPÓ – DARABOS 2010, SZABÓ 1993). Az 1970-es évektől elkezdődtek a szervezett vízi túrák, vízi túra vezetők képzése (KONCZOS 2003), kialakultak, vagy tovább fejlődtek a hazai vízparti turizmus kedvelt üdülőkörzetei, mint például Balatonfüred, Keszthely, vagy a Dunakanyar (BÁNHIDI 2013, MICHALKÓ 2004). A 90-es évektől felfedezte a belföldi turizmus a magyarországi nemzeti parkokat, elindult a falusi turizmus, az ökoturizmus, megerősítve a hozzájuk kapcsolódó vízi turisztikai vonzerőkkel. A 80-as években nemzetközi szinten, a 90-es évektől belföldön is megkezdődtek a vízparti fejlesztések, a közlekedést segítő és környezetvédelmi beruházások mellett a kifejezetten rekreációs célú vízi turisztikai fejlesztések. 2002-ben valósult meg a „Párizsi Plázs”, ahol a francia főváros lakói homokos strandon fürdőzhetek. Hamar népszerű lett a helyi lakosok és a turisták körében is, számos európai követőre talált, így Berlin és Brüsszel után Budapesten is kialakultak a fürdőzésre kijelölt, városi agglomerációhoz tartozó folyópartok, strandok (SZABÓ 2006).

A vízpartok menti települések gazdasági és környezeti tényezőit elemző tanulmány (DONKA – HUSZTI 2011, DÁVID et al. 2009) Észak- és Kelet-Magyarországon, valamint országos viszonylatban vizsgálta a folyók menti települések legfontosabb társadalmi-gazdasági folyamatait, turizmusát térinformatikai módszer segítségével. A szállásférőhelyek és a vendégforgalom összehasonlításával vizsgálták, hogy a folyók által érintett települések, függetlenül attól, hogy az ország keleti vagy nyugati részén találhatóak, sok tekintetben hasonló jellemzőket mutatnak-e. A vizsgált folyószakaszok közül a Duna felső és középső szakasza emelhető ki, melynek társadalmi-gazdasági fejlettsége országos átlag feletti. A hazai folyók menti települések döntő része országos viszonylatban hátrányos helyzetűnek tekinthető. Hoover index alapján a szakaszok legnagyobb részében a területi különbségek viszonylag kicsik. A szakaszok településeinek elérhetőségi helyzetét elérhetőségi potenciálmódel szerint elemezve, a vizsgált települések körében minél kedvezőbb az elérhetőségi helyzet, annál fejlettebb az adott település. Útmódel segítségével az elérhetőség hatása nem közvetlenül, hanem elsősorban a társadalmi-gazdasági helyzetet leíró mutatókon keresztül, közvetetten jelenik meg a folyók menti térségekben (DÁVID – MICHALKÓ 2008).

A különféle adottságokkal rendelkező tavak eltérő idegenforgalmi profillal rendelkeznek és különböző fejlesztési kihívásokkal néznek szembe. A tóturizmus az idegenforgalom azon ága, ahol a tó felkeresése a látogató fő motivációja, illetve amelyben a tó meghatározó tényező az élményszerzésben. A tavak fontos természeti értéket képviselnek és számtalan módon hasznosíthatóak, de napjainkban egyre inkább a különféle turisztikai hasznosítások kerülnek előtérbe. Ez azonban gyakran környezetvédelmi problémák jelentkezésével jár együtt. A globális klímaváltozás hatásai szintén sérülékeny desztinációkká teszik a tavakat (gondoljunk például a Fertő-tó iszaposodására, többszöri teljes kiszáradására, a Tisza-tó vízellátási és eróziós problémáira, az éghajlatváltozással ezek a veszélyek fokozódhatnak).

Belföldi vízparti üdülési vizsgálatok egy-egy térséget ragadnak ki, mint a Balaton, Tisza-tó, Dunakanyar, de szükséges lenne a belföldi folyópartok és tavak vízi turisztikai vendégforgalmának átfogó, országos szintű elemzése (REMENYIK – TÓTH 2013, DÁVID 2009). A vízi turizmus fejlesztésére (MICHALKÓ – VÍZI 2003) egyértelműen fenntartható és széles körű lehetőségeket lát. A vízparti üdülőturizmus klasszikus pihenési forma, strandolással, horgászattal, kerékpározással kapcsolja össze a szakma és a látogatók, a turisták. (SZABÓ 2006, MICHALKÓ 2004) a falusi turizmus és a vízi turizmus összekapcsolásában talált megoldásokat, amelyek nem oldják meg egyértelműen a falvak gazdasági problémáit, de „alkalmas lehet helyi társadalom és gazdaság mozgásba hozatalára”. Kiemelendő, hogy a köztudatban a vízparti turizmus az „olcsóbb” kategória és „alacsonyabb szolgáltatási színvonal” szerint szerepel, de az elmúlt 5 évben a jelen tanulmány 2018-as eredményeit összehasonlítva a 2013-as vízi turisztikai vizsgálattal (DONKA – HUSZTI 2011, DÁVID et al. 2009) szintén alátámasztja, hogy főleg családok, átlagos jövedelemmel rendelkezők látogatják a belföldi vízpartokat, a tavakat, folyópartokat. Összességében elmondható, hogy a kis számú hazai kutatások során, a belföldi vízparti turizmus egy-egy kiemelt részét vizsgálták a kutatók. A KSH adatbázisban kifejezetten közvetlen adatok nem találhatóak a vízparti turizmusról, így primer és szekunder vizsgálatok esetén nagy jelentősége van a kérdőíves felméréseken alapuló elemzéseknek, eredményeknek.

2. A kutatás módszertana

A kutatási módszertan része volt primer kutatás és szekunder források vizsgálata egyaránt. Szekunder források vizsgálatként a megjelent szakirodalmak és vizsgálati eredmények áttekintésével (BELUSZKY – GYŐRI 2005, DONKA – HUSZTI 2011, DÁVID et al. 2009) kijelenthető, hogy szükséges egy nagy mintaszámú kutatás országos szinten a vízparti turizmusról. A tanulmányban bemutatott kérdőíves felmérés az EFOP-3.6.3-VEKOP-16-2017-00007 „Tehetségből fiatal kutató – A kutatói életpályát támogató tevékenységek a felsőoktatásban” című pályázat (a továbbiakban: Projekt) keretében valósult meg 2018 tavaszán. Az adatfelvétel 1000 fős mintavétellel omnibusz kutatás keretében zajlott, online, országos reprezentativitást figyelembe véve, a 18 – 65 éves lakosságra (nem, életkor és lakóhely településtípusa szerinti reprezentatív mintán).

A feltett kérdések összeállításánál elsődleges szempont volt, hogy átfogó eredmények szülessenek majd a magyar, elsősorban belföldi vízparti (és vízi) turizmusról, igényekről, fizetési hajlandóságról, hogy kiderüljön, milyen arányban mely vízparti desztinációk a legnépszerűbbek, melyek a vízpart kiválasztásában megjelenő motivációk, befolyásoló tényezők. A kérdőívben néhány kérdés a Duna vízparti látogatottságához tartozik, mint belföldi vízi turisztikai vonzerő vizsgálata. Mivel a Dunán zajló folyami turizmusra nagyobb nemzetközi figyelem jutott az elmúlt években, kiemelten Budapestre, a főváros attraktivitására, amelyben a Dunának is nagy szerepe van, ezért is fontosnak véltem, hogy a belföldi igényeket, motivációt, látogatottságot elsősorban a Duna kapcsolatában vizsgálja. (A Tisza és más vízparti területek is fontosak a magyar üdülő turizmusban, amint az a kérdőív eredményeiben látható.)

A KSH adatbázisból Geoda programmal készített térképen ábrázolom a magyarországi településekre bontható vendégéjszakák számának alakulását 2018-ban, Budapestet kivéve. A kutatás lényege, hogy vizuálisan is bemutatható legyen a vendégéjszakák számának alakulása az egyes településeken, térben, hogy melyik területek népszerűbbek és melyek kevésbé. Az adatállomány tartalmazza a 3 155 magyarországi települést (az eredeti adatbázisban benne voltak a budapesti kerületek is), de a KSH adatbázisban talált országos adatokkal egyeztetve, átalakítva shp file-ra, látható, hogy nem minden földrajzilag adminisztrált településen töltöttek el vendégéjszakát (4. ábra).

3. A kutatás eredményei

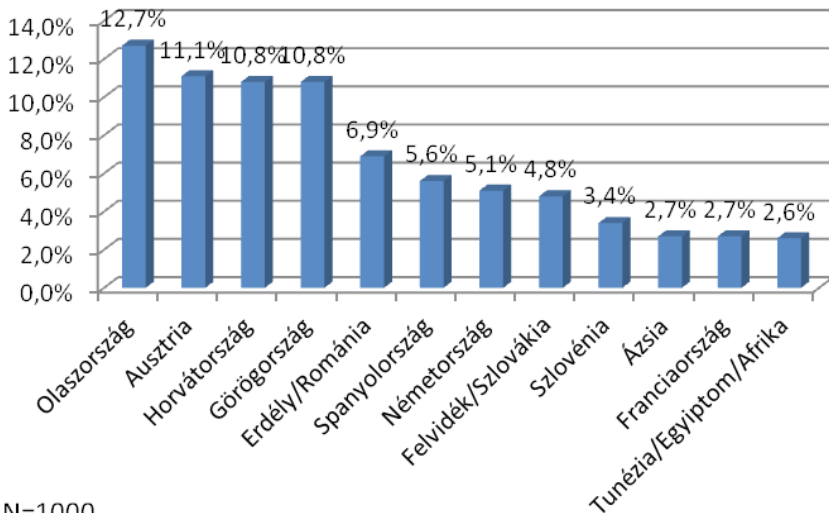
3.1. A vízparti üdülés helye és szerepe a magyar lakosság utazási szokásaiban

A 27 kérdésből álló kérdőívet 1000 fő töltötte ki, 10 fővel több nő, mint férfi. A legfiatalabb résztvevő 18 éves, míg a legidősebb 65 éves volt, az átlag életkor 42 év. Családi állapotukat tekintve 74,1% házas vagy kapcsolatban él, 25,9% egyedülálló, elvált vagy özvegy. Végzettséget tekintve a legtöbben középfokú végzettséggel rendelkeztek, felsőfokú végzettségű a válaszadók 46,1%-a. A kitöltők állampolgársága magyar, négy fő jelezte kettős (szlovák, orosz, román, illetve szerb) állampolgárságát. Gazdasági aktivitás szempontjából 27,7% aktív fizikai dolgozó, 44,9 % aktív szellemi dolgozó, 10,7% nyugdíjas, tanuló, GYED-en, GYES-en lévő, háztartásbeli, munkanélküli, vagy egyéb kategóriába sorolta magát több, mint 16,7%-uk. A legtöbben vidéken élnek, Magyarország demográfiai jellemzőinek megfelelően voltak budapesti, Pest megyei és vidéki résztvevők a kérdőív kitöltésében, 17,9% lakik a fővárosban, 52,6% megyeszékhelyen vagy egyéb városban, 29,5% faluban vagy községben. Budapestről 17,9%, ezen kívül Pest megyéből 12,4%, Borsod-Abaúj-Zemplén megyéből 8%, a többi megyéből 2-5% közötti volt a résztvevők megoszlása.

A válaszadók 16%-a válaszolt nemmel arra a kérdésre, hogy szokott-e utazni. (CSAPÓ et al. 2018) vizsgálja a magyar lakosság utazási szokásait korral, nemmel, jövedelmi különbségekkel, lakhellyel és iskolázottsággal összefüggésben). Külföldi desztinációkat tekintve, a válaszadók fele Magyarországhoz közeli országokat jelölt meg utazási célpontnak, legnépszerűbbek a mediterrán tengerparttal rendelkező országok, Spanyolország, Olaszország, Görögország, de a magyar történelmi hagyományok és a könnyebb megközelíthetőség miatt a szomszédos országok, mint Ausztria, Horvátország, illetve Lengyelország és Csehország is kiemelkedő helyezést ért el. Mint mindenhol a világban, a tömegetturizmuson belül nálunk is elsődleges utazást kiváltó motiváció és termék a vízparti turizmus. Ami a tengerparti országoknál a tenger, az nálunk a folyóparti és tóparti üdülés.

A leggyakrabban látogatott külföldi országokból az első 12 legjobb értéket elérő ország rangsorát az 1. ábra mutatja.

1. ábra: A leggyakrabban választott külföldi országok, desztinációk

N=1000

Forrás: EFOP-3.6.3-VEKOP-16-2017-00007, saját szerkesztés

Az első országok között található a 4S-nek megfelelően, a tipikus tengerparti üdülőhelyeket, Olaszországot (bár ez az ország nem elsősorban a vízpartok miatt népszerű, hanem kulturális, gasztronómiai stb. értékei miatt, sokak kifejezetten a vízparti desztinációkat keresik fel Olaszországban), Horvátországot, Görögországot. A rangsor második helyén Ausztria szerepel, amely sielésre és túrázáshoz kedvelt helyszín, elsősorban nem vízparti úti célhoz sorolható (bár vannak népszerű vízparti desztináció, mint például Hallstatt, Wörthi-tó, Duna, Fertő-tó stb.), de a válaszadók szerint kiemelt üdülési célpont. Az ábrán jól látható a magyar turisták preferenciája, hogy az első helyeken tengerparti országok találhatóak, azaz az utazásnál elsődleges motiváció a vízpart, üdülés, pihenés.

Arra a kérdésre, hogy a külföldi utazásnál mennyire fontos a vízpart közelsége, 1-10-ig terjedő Likert típusú skálán, a válaszadók 57,5%-a 8, 9 vagy 10 pontot adott, vagyis nagyon fontosnak tartja a vízpartot, mint úti célt.

Ami a belföldi utazásokat illeti, a válaszadók 85%-a szokott belföldön utazni szabadidős tevékenység céljából, 50%-a fontos motivációnak, befolyásoló tényezőnek jelölte a vízpart közelségét az utazási cél kiválasztásánál, amely alacsonyabb, mint a külföldi úti cél esetében.

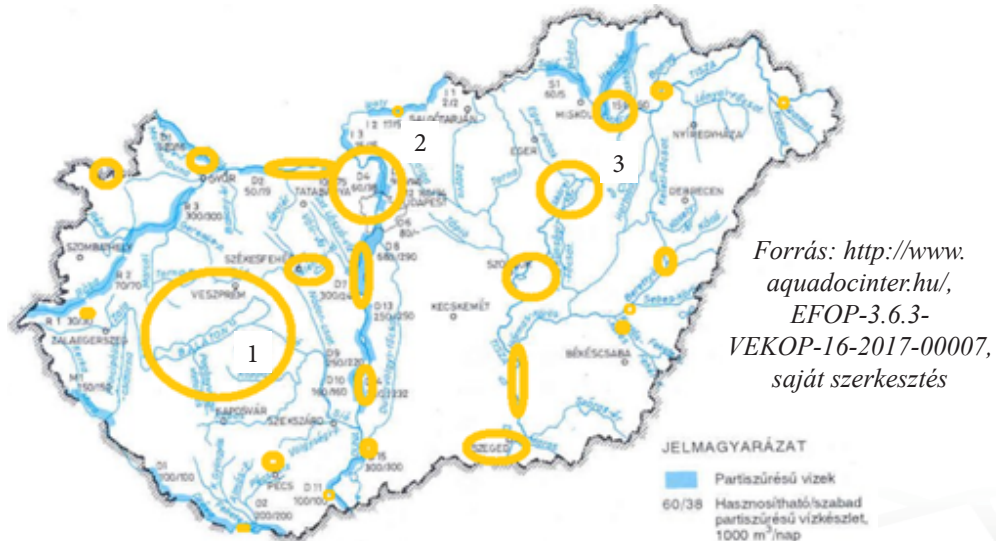
Az utazás elmaradásának okai között az utazást akadályozó legfőbb tényezőnek a pénzhiány bizonyult, akár belföldi, akár külföldi irányultságú az utazás. A lakókörnyezethez közeli helyszínekre való eljutás kevesebb költséggel jár, talán ezért is választották a válaszadók a lakóhelyükhöz legközelebbi vízpartokat, üdülő övezeteket. Az idő hiánya volt a második akadályozó tényező, így a lakókörnyezethez közeli üdülőhelyek kiválasztásában fontos szerepe van annak, hogy mennyi idő alatt érünk a tervezett úti célhoz és ott mennyi időt tudunk eltölteni. Az egyéb kategóriában 10 fő jelezte külön megjegyzésben, hogy

mozgáskorlátozott, ezért egyedül, vagy kísérvél is nehéz számára az utazás megvalósítása. Többen megjegyezték, hogy párjukkal egy időben nem tudnak szabadságra menni, illetve, hogy amíg kicsik a gyerekek, addig nem tervez nagyobb utazást a család. Alacsony válaszadási arányban, mint legfőbb utazást akadályozó tényező, felmerült még a nyelvtudás hiánya, a társaság hiánya, vagy a körülményes utazás. A mozgáskorlátozottak üdülésének szervezésére az elmúlt években már született kísérlet, például hagyományteremtő jelleggel 2017 szeptemberében a Pécsi-tónál az Orfői Turisztikai Egyesület és a Gyeregyalog Egyesület szervezésében. Az Akadálymentes Turizmus Nap alkalmából fogyatékkal élők számára kívántak élményekben gazdag programot összeállítani a szervezők, amelyben szerepelt motorosónakázás, vitorlázás, sárkányhajózás, a program 2019. szeptemberében harmadik alkalommal kerül megrendezésre.

3.2. A belföldi vízpartok látogatottsága

Arra a kérdésre, hogy az elmúlt évben, vagyis 2017-ben mely vízpartokat látogatták a válaszadók, a 2. ábra mutatja a legnépszerűbb térségeket, megjelölt válaszként. A vidéki megyékből a legtöbb kitöltő Borsod-Abaúj-Zemplén megyéből érkezett, ezért talán ennek is köszönhető a Tisza és környékének magasabb látogatottsága a többi belföldi vízparthoz képest. Általánosságban elmondható, hogy a vízpartra látogatók elsősorban a legközelebbi helyszíneket keresik fel. A Dunát, mint vízpartot 25%-ban, a Tisza partját 16%-ban, a Tisza-tavat 10%-ban jelölték a válaszadók, a Velencei-tavat 18%-ban, a Balatont a válaszadók 63%-a jelölte, a Fertő-tavat 6%, egyéb kategórián belül 30-30%-ban a Körösök-vidékét, az Orfői-tavat, továbbá horgásztavakat és bányatavakat az ország minden területéről.

2. ábra: A legnépszerűbb vízi turisztikai célpontok 2017-ben, a kérdőív felmérései alapján

Forrás: <http://www.aquadocinter.hu/>,
EFOP-3.6.3-
VEKOP-16-2017-00007,
saját szerkesztés

(Megjegyzés: A kérdőív kitöltői mindegyik esetben az Orfői-tavat írták az egyéb helyszínhez és nem a Pécsi-tavat, vagy a Herman Ottó-tavat. Orfűn három tó is található, de a köztudatban a kérdőív kitöltők között a három tó bármelyike lehetett, amelyet ők Orfői-tóként írtak be egyéb kategóriába.)

A folyó és tóparti látogatottság mértékét a térképen a körök egymáshoz való mérete is mutatja. A látogatók preferenciái alapján a Balaton (1.), a Dunakanyar (2.), illetve a Tisza-tó (3.) a legnépszerűbb. A válaszadók egyharmada évente többször is ellátogat a belföldi vízpartokra. Több válasz megadása is lehetséges volt a válaszokat összesítve, a látogatók 3,7%-a hetente, 6,9% havonta, 31%-a évente egyszer legalább, 7,5% egyáltalán nem jár vízpartokra belföldön.

2-3-4 csillagos wellness, vagy egyéb kereskedelmi szálláshelyeket a válaszadók 50%-a venne igénybe, 40,8% igénybe venne wellness szolgáltatást a vízpartok közelében, 46,5% részt venne hajós programon, 16,3% helyben szervezett evezős programon. A vízparti időtöltés alatt természetjáráson a kérdőív kitöltők fele részt venne, 70%-uk olyan programokon, amelyeken a vízpart mentén a családjával együtt venne részt. Fesztiválokon, egyéb kulturális programokon részt venne a kérdőív kitöltők 37%-a. Kempingezés, sátorozás céljából 6%, további 6% kajakozással, **vízi sportokkal** kapcsolatos szolgáltatásokat vennének igénybe.

A költségi hajlandóságot tekintve a válaszadók naponta fejkenként 3 000 – 5 000 Ft közötti értékben (37,7%) hajlandóak lennének vízparti turisztikai szolgáltatásokat igénybe venni (15,7% kevesebb, mint 3 000 Ft-ot, 27% 5 000 – 10 000 Ft között költené), amelyre megjegyzésük szerint kevesebb lehetőségük van itthon, mint a külföldi vízpartokon.

Népszerűek a magyarországi vízpartok a belföldi látogatók és turisták számára. Legnépszerűbb a Balaton és környéke, ahová minden második kérdőív kitöltő elutazott 2017-ben. A Fertő-tóhoz, a Tisza-tóhoz és a Velencei-tóhoz terveztek többen utazást 2018-ra, mint ami megvalósult 2017-ben. A balatoni tervezett látogatások számának csökkenése talán a magas **áraknak tudható be, de a Duna, Tisza menti vízpartok látogatottságának csökkenése** meglepő, a kérdőív kitöltők megjegyzései alapján az okok a hiányzó turisztikai infrastruktúrában keresendők (szálláshelyek száma, minősége, parkolók stb.). A legnépszerűbb belföldi vízi turisztikai célpontokat a 3. ábra mutatja.

3. ábra: Vízpartok valós látogatottsága 2017-ben, és tervezett látogatottsága 2018-ra

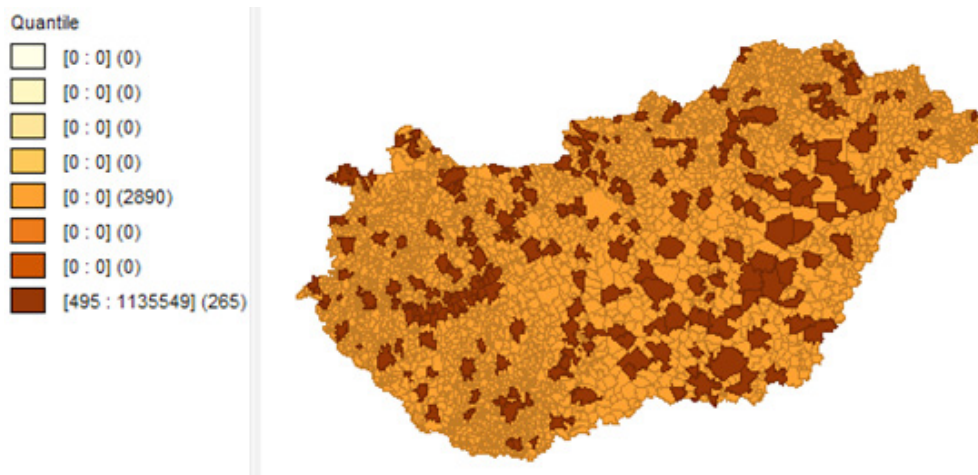
	2017-ben	2018-ra tervezett	Eltérés 2017-hez képest
1 Fertő-tó	4,0%	5,9%	1,9%
2 Balaton	41,5%	36,3%	-5,2%
3 Duna vízpart	15,8%	13,6%	-2,2%
4 Tisza vízpart	10,5%	6,5%	-4,0%

5 Tisza-tó	6,5%	8,4%	1,8%
6 Velencei-tó	12,1%	13,8%	1,7%
7 Egyéb	9,6%	4,7%	-4,9%
Nem tudom		10,7%	

Forrás: EFOP-3.6.3-VEKOP-16-2017-00007, saját szerkesztés

A KSH adatokkal Geoda programban készített térképen, a 4. ábrán látható, hogy 2018-ban mely településeken töltöttek el vendégéjszakát, és hogyan koncentrálnak ezek a települések a vízpartok környékére. Összevonva a kvantilis térképpel jól látszik, hogy melyek a turisztikai desztinációként kedvelt területek, melyek a kifejezetten kedvelt vízparti üdülő körzetek a tavak és folyók mentén.

3. ábra: A vízparti turizmusnak otthont adó települések Magyarországon

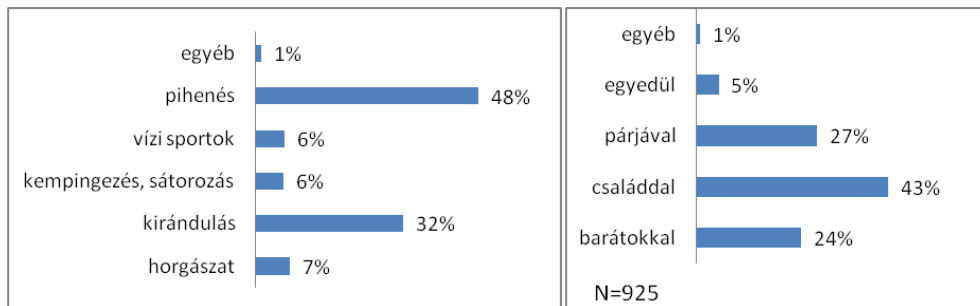

Forrás: KSH alapján saját szerkesztés

A legkiemelkedőbb vízparti és turisztikai térség a Balaton környéke. Jól kirajzolható a Duna vonala: a Dunakanyar, a Duna Dunaújváros és Gemenc között, majd Mohácsnál. Koncentráció figyelhető meg a Bükk hegység településeinél (Eger és környéke), Debrecennél és környékén (bár e két esetben nem a vízparti üdülés a jellemző), Tisza-tónál és a Tisza menti településeknél Szeged környékével, de megtalálhatóak a kisebb kedvelt desztinációk, mint (a szintén nem vízparti desztináció) Villány vagy Tokaj és környéke, jól kirajzolódik Pécs és Orfű is. Megállapítható, hogy a várakozásnak megfelelően alakult a statisztikai adatok térképen kimutatható eredménye, és ehhez képest a kérdőíves eredmények is teljes mértékben jól igazodnak, lefedik azt.

A következő két ábrán látható, hogy kivel utaznak a vízpartokra a látogatók legszívesebben és mi az utazási céljuk. A legtöbben családdal utaznak, pihenés céljából.

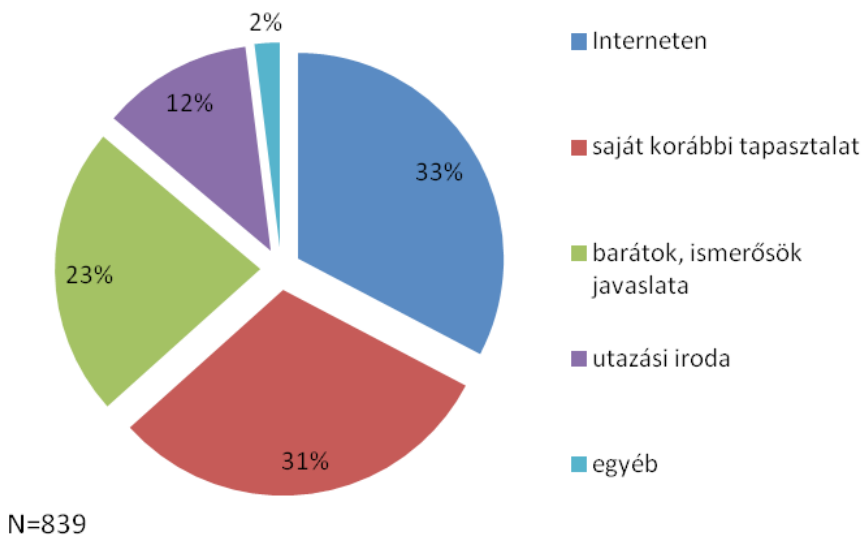
5. ábra: Milyen célból és kivel látogatja a vízpartokat?

Forrás: EFOP-3.6.3-VEKOP-16-2017-00007, saját szerkesztés

Az utazás céljának a válaszadók kétharmados arányban a pihenést jelölték meg, ezután a családdal, barátokkal való időeltöltést a válaszadók 13%-a, alacsony százalékban jelölték a szórakozást, de mégis többen, mint a rekreációt, üzleti utat. Egyéb kategóriában többen említették az autós találkozót mint vízparti programot, 40-40%-ban viszont a fürdözést és a kerékpározást, néhányan említették a nyári fesztiválokat.

6. ábra: Hogyan választja ki a meglátogatni kívánt desztinációt?

Forrás: EFOP-3.6.3-VEKOP-16-2017-00007, saját szerkesztés

Az utazási desztináció kiválasztásánál több válasz megadása is lehetséges volt, a legtöbben internetes hirdetés (33%), vagy saját korábbi tapasztalatuk alapján (30%) döntenek, a barátok, ismerősök véleménye is nagyon fontos, de a döntéseket illetően ez a rangsorban a harmadik helyen áll, majd ezt követi az utazási irodák ajánlata (12%).

Várható volt, hogy sokan jelölik az utazási döntések befolyásoló tényezőjeként az árakat, ezután második helyen szerepel az időjárás, harmadik helyen a megközelíthetőség és infrastruktúra színvonala, negyedik helyen a távolság, ezt követi a kapcsolódó szolgáltatások színvonala, a család befolyása és kevés különbséggel, de az offline hirdetések, akciók erősebb befolyásoló tényezőnek bizonyultak, mint a barátok véleménye.

A hazai vízparti turizmusról, attitűdökről több mint 10 éve készült vizsgálat után most is hasonló eredmények mondhatóak el (M.Á.S.T, 2007). A megkérdezettek többsége szívesen vett, vett volna részt többnapos belföldi vízparti utazáson, mert kevesebbet kell utazni (65,9%), ismert a környezet (64,5%), kedvezményes, vagy olcsóbb szálláshelyeket kínál. A megkérdezettek 64,8%-a strandolás, 26,3%-a horgászat céljából látogatott vízpartokra. A vízparti turizmushoz kapcsolható turisztikai termékeket a 7. ábra mutatja.

7. ábra: A vízparti turizmus vonzerői, kapcsolódó vidéki turizmus terméktípusai

Vízi turizmus vonzerői, kapcsolódó vidéki turizmus terméktípusai		
vidéki természeti értékek	nemzeti parkok, tájvédelmi körzetek, lakott területektől távol eső természeti táj, tanösvények	egészségturizmus, agrárturizmus, lovas turizmus, horgászturizmus, vízi turizmus, természetjárás, túrázás, üdülő turizmus, fürdőzés
vidéki tárgyi, szellemi örökségek	ökoporták, erdei iskolák, ismertető programok, tematikus parkok, vidéki hangulat	
speciális ajánlatok	kerekesszékesek számára akadálymentesített övezet, alap infrastruktúra (WC, megfelelő, tájba illő hulladékgyűjtők), kiépített és/vagy kijelölt parkoló	túrázás- via ferrata és tematikus parkok, kötélpályák, kalandparkok, vizes élményparkok, elhagyott folyószakaszok és vízpartok tájrendezésével kialakult környezet

Forrás: (SZABÓ 2006) alapján saját szerkesztés

vidéki természeti értékek	vidéki tárgyi, szellemi örökségek	speciális ajánlatok
nemzeti parkok, tájvédelmi körzetek, lakott területektől távol eső természeti táj, tanösvények	ökoporták, erdei iskolák, ismertető programok, tematikus parkok, vidéki hangulat	kerekesszékesek számára akadálymentesített övezet, alap infrastruktúra (WC, megfelelő, tájba illő hulladékgyűjtők), kiépített és/vagy kijelölt parkoló, túrázás- via ferrata és tematikus parkok, kötélpályák, kalandparkok, vizes élményparkok, elhagyott folyószakaszok és vízpartok tájrendezésével kialakult környezet

3.3. A Duna, mint vízi turisztikai desztináció

A folyami turizmusban nagy fellendülés volt megfigyelhető Európában, így 2017 nyarán 200 darabos kényelmi mintán alapuló kérdőíves felméréssel terveztem bizonyítani a külföldiek érdeklődését vízpartjaink iránt. A lekérdezett kérdőív készítésekor azt feltételeztem, hogy Magyarországon a belföldi látogatók és turisták szintén ugyanúgy érdeklődnek a belföldi vízpartok, folyópartok iránt, mint a külföldiek.

Az akkori válaszok és jelen kérdőív vizsgálata alapján is elmondható, hogy a külföldiek által látogatott Duna menti térségek (Budapest és környéke, Szentendre, Esztergom) megegyeznek a belföldiek által látogatottakkal, vagyis magasan kiemelkednek a többi Duna menti vízpart közül, míg a Szigetköz, valamint Kalocsa, Baja és Mohács környéke erősen alulreprezentált. A Duna vízpart esetében a válaszadók 68%-a a Dunakanyart vagy Budapestet jelölte, 5,3%- a Dunaújvároshoz közeli szakaszt, 1,4% Kalocsát és környékét, 7,6% Baja és Gemenc környékét, 6,7% Mohács és Kölked környékét.

Szintén feltételezésem volt a 2017-es kérdőívezésemnél, hogy a világörökségi cím a külföldiek számára nagyobb motiváló erővel bír egy desztináció meglátogatása esetében. A 2017-ben végzett felmérés alapján a külföldiek 80%-a ellátogat egy helyszínre, ha az világörökségi listán szerepel, vagy a csoportos utazás része, mint úti cél. Ezért volt fontos a belföldi válaszadók visszajelzése arra a kérdésre, hogy „Ha a Duna Limes elnyerné az UNESCO világörökségi címet, Ön emiatt több szabadidőt töltene a Duna mentén?”. Erre a válaszadók 30%-a válaszolt igennel és 70%-a nemmel. Az előbbi kérdéshez kapcsolódóan a következő kérdés az volt, hogy „Ha a Duna Limes elnyerné az UNESCO világörökségi címet, az Ön véleménye szerint motiválná barátait, ismerőseit, hogy emiatt több szabadidőt töltsenek a Duna mentén?”. A válaszadók 43%-a válaszolt igennel. A Duna Limes magyarországi szakasza a 2019-es tervek alapján fel kellett volna, hogy kerüljön az UNESCO világörökségi listájára, ez azonban a magyar kormány visszalépése miatt meghiúsult.

A 2017-es kérdőíves felmérésem alapján a magyar vendégek Duna-parti látogatását ez a cím nem befolyásolja (befolyásolta volna), a külföldiekét annál inkább.

Arra a kérdésre, hogy igénybe vennék-e a dunai hajózást egy fél, vagy egy napos hajós program esetén, 53%-a a válaszadóknak igennel válaszolt, menetrenden kívüli, és főszezonban indított menetrend szerinti hajójáratok esetén is (50%).

A további kérdésekre, hogy milyen szolgáltatásokat vennének igénybe a Duna mentén vagy vízparton, nagyon változatos visszajelzések érkeztek, elmondható, hogy a legtöbben a csendes, természetközeli pihenési lehetőséget látják a vízpartokban, ennek köszönhető a Tisza-tó és a Tisza vízpartjainak népszerűsége, de megfizetnék a színvonalas szállást, wellness és egyéb helyi minőségi szolgáltatásokat is.

Következtetések

A magyar utazók külföldi és belföldi utazásának kiválasztásánál jelentős szerepe van a vízpartok közelségének. Összehasonlítva a több mint 10 éve kapott értékeket (M.Á.S.T 2007.) a jelenlegi eredményekkel, elmondható, hogy a belföldi vízparti üdülés ma is nagyon népszerű szabadidő eltöltési forma.

A legnépszerűbb belföldi vízparti turisztikai desztinációk a Balaton és Budapest a Dunakanyarral, harmadik helyen a Tisza-tó és a Felső-Tisza vidéke áll. Mindhárom térségben több turisztikai infrastruktúrafejlesztés valósult meg, amely a népszerűségüket tovább emeli, hiszen rendezvényeket és újabb beruházásokat generálnak. A Fertő-tó, a Tisza-tó és a Velencei-tó várhatóan 2019-re is növelni fogja látogatottságát, látva a 2017-es tendenciákat. A kisebb tavak, mint a Pécsi-tó, vagy a Szelidi-tó, Mályi-tó egyre nagyobb nyilvánosságot kapnak, sok vendéget csábítva, akár az ország távolabbi vidékeiről is. A belföldi turizmus fejlesztésére a vízparti vagy wellness és rekreációval, üdülő turizmussal kapcsolatosan sok lehetőség nyílik, amelyekre a keresleti oldalon is igény van. Néhány jól irányzott marketing tevékenységgel, például Vizek Éve 2008, átrendeződések figyelhetőek meg, ahogyan a 2017-es és 2018-ra tervezett vízparti utazások esetében is látható.

A magyar látogatók és turisták szeretik a csendes vízparti pihenést a családdal, barátokkal, ezért szívesebben választják a közel eső ismert helyszíneket, a szép természeti környezetet. Az utazás legfőbb akadályozó tényezője a pénzhiány, amelyet ellensúlyozni látszik a válaszadók visszajelzése, hogy átlagosan, fejenként napi 3 000-4 000 Ft-ot lennének hajlandók elkölteni vízparti szolgáltatásokra. A látogatók döntését megerősítik a fellelhető internetes információk, de a barátok véleménye, saját korábbi tapasztalatok jelentősen befolyásolják hogy mely vízpartra, és utazzanak-e egyáltalán. További vizsgálat tárgya lehetne az utazási döntések időbeni meghozatala, mennyi idővel korábban tervezzük meg mi magyarok az utazásainkat, legyen szó hétvégéről, vagy egy hosszabb belföldi pihenésről. Az árakat tekintve a válaszadók elfogadónak bizonyulnak, de magasabb árért magasabb infrastruktúrális színvonalat várnak el a vízpartokon. Több kempingre, szálláshelyre, kerékpárútra, helyi turisztikai szolgáltatásra lenne igény, mint amennyi most rendelkezésre áll. Javítani lehetne

a helyi turisztikai szolgáltatásokról való tájékoztatást, útjelző táblák, parkolók, szálláshelyek számának növelésével. A mozgáskorlátozott vendégek számára kevés lehetőség nyílik, ha vízparton szeretnének pihenni, de vannak már jó példák és sikeres kezdeményezések.

A dunai hajózásra, menetrend szerinti és menetrenden kívüli járatokra nagy igény mutatkozik, minden második válaszadó részt venne ilyen programon, visszajelzések alapján külföldön több lehetőség nyílik kishajós programokra, mint Magyarországon.

A kérdőív meglepő eredménye, hogy a Duna vonzerejét nem növelné (ma már tudjuk: növelte volna) kiemelkedően az UNESCO világörökségi cím a belföldi látogatók körében. A Duna vonzereje Budapesttel és a Dunakanyarral kapcsolatban mutatkozik a legerősebbnek. A Szigetköz, Dunaújváros, a Szelidi-tó, Baja és Gemenc környéke kevésbé látogatott, de kiemelendő desztinációk a Duna mentén, sokan szeretik a csendes természeti környezetet.

A kérdőíves felmérés eredményei megerősítettek abban, hogy a korábbi felmérések alapján a vidéki turizmus és a vízi turizmus összekapcsolható, egymást erősítő ágazat, sokan vágnak a természetbe. Megfelelő infrastruktúrával, szolgáltatásokkal (a természeti értékek megfelelő védelme mellett) növelhető a látogatók száma. Aki részt vesz a vidéki turizmusban, valószínűsíthetően részt vesz a vízparti turizmusban és fordítva, illetve részt vesz a 7. ábrában látható turisztikai termék kialakításában.

Irodalomjegyzék

- BÁNHIDI, M. 2013: Vízi és vizek menti turizmus alapjai 2. MSTT Sportturizmus Szakosztály, Győr-Budapest.
- BELUSZKY, P. 1999: Magyarország településföldrajza, Budapest: Dialóg Campus Kiadó.
- BELUSZKY, P. - GYÖRI, R. 2005: Magyar városhálózat a 20. század elején, Budapest; Pécs: Dialóg Campus Kiadó.
- CSAPÓ, J. - DARABOS, F. 2010: Vízi közlekedés pp. 103-126. In: Veres, L; Veres, Lajos (szerk.) Turizmus és közlekedés, Pécs, Magyarország: Pécsi Tudományegyetem
- CSAPÓ, J. et al. 2018: Turizmus. A magyar lakosság turizmussal kapcsolatos beállítódása generációs szemléletű vizsgálattal. Kézirat. [Számítógép-fájl]. EFOP-3.6.1-16-2016-00004, Pécs, PTE KTK.
- DÁVID, L. – MICHALKÓ, G. (szerk.) 2008: A Tisza-tó turizmusa, Magyar Turizmus Zrt., Budapest, pp. 139-141.
- DÁVID, L. et al. 2009: Fenntartható horgász-, vadász- és víziturizmus, Budapest, Turizmus Bulletin XIII. Évfolyam 4. Szám, 39 p. Gyöngyös, Magyarország: Károly Róbert Főiskola.
- DONKA, A. - HUSZTI, ZS. 2011: Gondolatok a víziturizmus településföldrajzi aspektusairól pp. 88-93., 6 p. In: Huszti, Zsolt (szerk.) A turizmus a vidéki területek fejlődésében Dunaújváros, Magyarország : Nemzeti Fejlesztési Alapítvány
- KOLLARIK, A. 1992: A turizmus földrajzi alapjai. Kereskedelmi és Idegenforgalmi Továbbképző, Budapest.
- KONCZOS, CS. 2003: A vízi túrák szervezése In: Bánhidi, Miklós (szerk.) A vízi és vizek menti turizmus alapjai Budapest, Magyarország: Budapesti Gazdasági Főiskola Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Főiskolai Kar. pp. 141-146.
- MICHALKÓ, G. 2004: A turizmus elmélet alapjai, Székesfehérvár pp. 117-129.
- MICHALKÓ, G. – VIZI, I. 2003: A vízi turizmus fejlesztési lehetőségei (10. fejezet) In: Bánhidi, Miklós (szerk.) A vízi és vizek menti turizmus alapjai Budapest, Magyarország: Budapesti Gazdasági Főiskola Kereskedelmi, Vendéglátóipari és Idegenforgalmi Főiskolai Kar. pp. 156-166.
- PUCZKÓ, L. – RÁTZ, T. 2005: A turizmus hatásai. 4. átdolgozott kiadás. Aula, Budapest.
- REMENYIK, B. – TÓTH, G. 2013. Adatok a magyarországi tóturizmus történetéből. – Falu, 2013. 5. szám, Budapest, pp. 69-81.

- SZABÓ, G. 2006: A vidéki turizmus Magyarországon. In.: Aubert A. (szerk.) Magyarország idegenforgalma. Szakkönyv és atlasz. Cartographia Kiadó Bp. pp. 38-41.
- SZABÓ, J. 1993: A víz földrajza pp. 124-250, Tömegmozgások pp. 269-292, A társadalom hatása a föld-felszínre pp. 500-518. In: Általános természeti földrajz. Szerk. Borsy Z. Egyetemi tankönyv. Nemzeti Tankönyvkiadó, Budapest.
- UJVÁRI, K – FÜSTÖS, G. – DÁVID, L. – BUJDOSÓ, Z. 2009: A vízi turizmus definíciója és tipizálása In: Dávid, Lóránt (szerk.) Fenntartható horgász-, vadász- és víziturizmus Gyöngyös, Magyarország : Károly Róbert Főiskola, pp. 19-24.

Egyéb források

European Travel Commission; Tourism Trends for Europe 2006 összefoglalója, Budapest, Turizmus Bulletin 10 (4.): pp. 66-68.

Magyar Turizmus Zrt. M.Á.S.T, 2007.

Magyar Turizmus Zrt. Kutatási Csoportja 2008: A Vizek Éve 2008 kampányév hatékonysága, Budapest, Turizmus Bulletin 13 (2.): pp. 23-31.